

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE SVMMO PON=||TIFICE,|| QVINQVE LIRBRIS|| EXPLICATA.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XX. Soluuntur argumenta duo desumpta exratione conscientiae.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53860](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53860)

Porrò BABYLONIO sillos, qui habitabant in regione Samariæ, constat idololatræ fuisse. sic enim Scriptura loquitur lib. 4. Regum, cap. 17. *Cumq; ibi habitare cœpissent, non timebant Dominum: & immisit in eos Dominus leones, qui interficiebant eos.* Et infra: *Vnaquaq; Gens fabricata est Deum suum, posueruntq; eos in phanis excelsis.* Et infra: *Et cum Dominum colerent, Diis quoq; suis seruebant, iuxta consuetudinem Gentium, de quibus translati fuerant Samariam.* Hoc igitur peccatum Scriptura reprehendit, non aut quod Deum nouis cærimoniis colerent.

CAPVT. XX.

Soluuntur argumenta duo desumpta ex ratione conscientia.

ARGUMENTVM OCTAVVM Caluini est; Paulus nullo modo permittit fideles conscientias in hominum seruitutem redigi. Ait enim I. Corinth. 7. *Pretio empti estis, nolite fieri serui hominum.* Vbi Paulus non præcipit, ne serui obediant dominis suis in rebus exterioribus: nam ad Ephes. 6, ait: *Serui obedite dominis carnalibus cum timore & tremore.* Neque præcipit, ne qui sunt liberi, serui efficiatur; nam in eodem cap. I. ad Corinth. 7. ait: *Seruus & vocatus es, non sit tibi cura, sed et si potes fieri liber, magis &tere.* id est, etiamsi possis liberari, melius tibi est, vt seruias, & vtaris conditione seruili, ad conseruandam humilitatem. Igitur superest, vt prohibeat seruire hominibus cum timore peccati, & anxietate conscientia, quomodo soli Deo seruiendum est.

RESPONDEO; Paulum eo loco solùm præcipere, ne seruiamus hominibus præcipuè propter homines, sed propter Deum, ita vt magis Deo in hominibus, quàm ipsis hominibus seruiamus. Ita enim seipsum Paulus explicuit Ephes. 6. *Serui, inquit, obedite dominis carnalibus cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo, non ad oculum seruientes, quasi hominibus placentes, sed vt serui Christi facientes voluntatem Dei ex animo, cum bona voluntate seruientes, sicut Domino, & non hominibus.* Illi ergo fiunt serui hominum (quod Apostolus prohibet) qui homines præcipuè

ooo s puè

puè respiciunt, & ideo seruiunt, etiam si peccata præcipiant,
& adulantur eis, etiam quando malè agunt. Vide Chryso-
stum in 1. Corinth. 7. & Hieronymum in cap. 6. ad Ephesios.

NONVM argumentum Caluini; Conscientia ad forum so-
lius Dei pertinet. Ipse enim est, qui scrutatur renes & corda,
non igitur possunt homines obligare in conscientia. Confir-
mo hoc argumentum. Non potest homo damnare vllum ad
inferos; non igitur potest obligare ad legem seruandam sub
pœna mortis æternæ. Ridiculum enim esset, si quis obligaret
ad pœnam, quam postea non posset infligere.

RESPONDEO; duobus modis intelligi posse, conscien-
tiam ad forum solius Dei pertinere. VNO modo, quia solus
Deus potest videre hominum conscientias, & iudicare de ac-
tibus internis, qui exterius non patent, nec habent alios tes-
tes, quàm Deum, & conscientiam operantis. & hoc modo
verissimum est, conscientiam ad solius Dei forum pertinere.
Alio modo potest intelligi, conscientiam ad solius Deo-
rum pertinere, quia videlicet solus Deus possit legibus suis
ita ligare hominem, vt si non faciat quod præceptum est, iu-
dicet ipsemet in conscientia sua se malè facere. Et hoc modo
falsum est, conscientiam non pertinere ad forum hominum.
Nam, vt quis hoc modo obliget alium in conscientia, non
requiritur, vt possit videre eius conscientiam, nec vt scrutetur
renes, & corda, nec vt iudicet de actibus internis; sed satis est,
vt possit illi legitimè imperare, & imperando ita illum obli-
gare ad opus externum faciendum, vt si nõ faciat, intelligat,
vel certè intelligere possit, se malè agere.

Itaque Ioannes Calvinus lib. 4. Instit. cap. 10. §. 5. æquiuo-
catione decipitur, aut decipere alios cupit, cum ita loquitur:
Neg, enim cum hominibus, sed cum vno Deo negotium est con-
scientiis nostris. quo pertinet illud vulgare discrimen inter ter-
renum & conscientie forum. Cum totus orbis densissimæ opor-
rantia caligine obuolutus esset, hac tamen exigua lucis fra-
tilla residua mansit, vt humanis omnibus iudiciis suspensum
esse hominis conscientiam agnoscerent. quanquam quod vno
serbo fatebantur, postea re ipsa labefactabant: Solus tamen
Deus testimonium aliquod Christiana libertatis tunc exhibe-
re, quod ab hominum tyrannide conscientias eximeret. Hæc
ille.

At cū dicimus, conscientiam esse superiorem omnibus humanis iudiciis, nihil aliud dicere volumus, quā eum, qui sibi benè conscius est, non debere metuere, ne à Deo damnetur, etiam si omnes homines, qui cor non vident, secus fortè de eius rebus gestis iudicent. Sed quorsum hæc? an propterea non peccabit, conscientia suæ testimonio, qui leges Ecclesiasticas violauerit?

Ad confirmationem respondeo, legem humanam non obligare sub pœna mortis æternæ, nisi quatenus violatione legis humanæ offenditur Deus, cuius ministri sunt omnes principes, non solū Ecclesiastici, sed etiam politici; vt enim qui transgreditur leges proregis, consequenter offendit Regem, & puniri potest à Rege, etiam ea pœna, quam prorex infligere fortasse non potuisset: sic etiam, qui leges iustas principum non seruant, qui quidem principes ministri Dei sunt, Sap. 6. Rom. 13. 1. Cor. 4. etiam Deum offendunt, & ab eo puniuntur pœna æternæ mortis. Itaque si fingamus Deum non esse in rerum natura, qui leges iustas violabunt, peccabunt quidem in conscientia, sed nec Deum offendent, nec ad inferos damnabuntur.

DICE S; Si ita est, sequitur, legem humanam, vt humanam, non ita obligare, vt transgressores dicantur peccare mortaliter. **RESPONDEO;** si legem humanam, vt humanam, intelligas eam, quæ propriè non est diuina; nego transgressorem legis humanæ, vt humanæ, non peccare mortaliter: si verò legem humanam, vt humanam, intelligas eam, quam fert homo auctoritate non à Deo accepta, sed propria, vel ab hominibus solis collata, fateor talis legis transgressores nō peccare mortaliter. Ceterum eiusmodi lex nulla est. Omnis enim vera potestas à Deo est, Rom. 13. & sine vera potestate nulla vera lex condi potest.

CAPVT XXI.

Soluitur argumentum ex Patribus.

DECIMUM argumentum sumitur ex aliquot Patrum testimoniis, quæ aliorum nomine retulit Ioānes de Turrecremata, lib. 2. cap. 45. **PRIMUM** est **ORIGENIS**, tract. 12. in Mathæum, vbi explicans